

על הפרק

ייצור יותר חלב בקיץ

תכנון ייצור החלב בישראל דומה לנהיגת מכונית בכביש צר שמצדו האחד קיר בטון קשה ומצדו האחר תהום תלולה. על הנהג לצאת לדרך מוכרת חלקית ולנווט בתנאי ראות מעורפלים וגם להגיע למטרה.

ענף החלב במידה רבה משק סגור, היבוא עדיין קטן ואנחנו מאד לא רוצים להגדילו, ואילו היצוא לצערנו כמעט ולא קיים. מחד, אסור שיהיו חוסרים בחלב, כי אז מגדילים יבוא ועלולים להרגיל את המערכת שזה לא נורא – ומנגד באם יהיו עודפים גדולים, נתקשה לטפל בהם במערכת הייבוש הקצרה בתנובה ואח"כ נייצא אותם בהפסד.

הנה כי כן, יש צורך לתכנן את הייצור בדיוק כך שלא יהיו עודפים וגם לא חוסרים ואיך עושים זאת במדינה משוגעת עם צריכה בלתי צפויה ובעיקר, קיץ נעלם שהמגמה שלו להתחמם יותר ויותר כמו גם החורף שנעשה שחון ומדאיג?
על כתפי המתכננים ברשות לתכנון, בהשתתפות כל חלקי הענף מוטלת אחריות כבדה שלמרבה ההפתעה הצליחו בשנתיים האחרונות לתכנן בדיוק די רב ולמנוע תגודות לא רצויות.

השנה חברו כמה גורמים שקראו תגר על התכנון ומעמידים אותו בפני הצורך במחשבה חדשה כדי להמשיך ולשמור את מלוא צריכת החלב בישראל בידי יצרני החלב שלנו:
❖ שיפור איכות החלב ובעיקר בספירת התאים הסומטיים;
❖ סגירת רפתות והעברת המכסה ליצרנים אחרים שחלקם לא הספיקו להתארגן;
❖ רצון להעביר חלב מהחורף לקיץ.

תהליכים אלה גרמו להקטנה משמעותית בייצור החלב בחורף, הרפתנים מכרו פרות בהקף נרחב, כדי להוציא את "הפרות הסומטיות", הסיטו חלב לא-איכותי, הזינו המלטות לכיוון הקיץ והתוצאה: כ-7 מיליון ליטר חלב פחות מהמכסה. בשנה רגילה הכל היה בסדר, אך דא עקא, וקיץ יולי היה קשה ביותר עם עומס חום כבד שגרם לצניחה ביצור החלב עד כדי 7 מיליון ליטר פחות מהמתוכנן ונוצר מחסור הן בחלב טרי והן באבקת חלב לשחזור.

ישיבה מתכנסת במשרד החקלאות ובמסגרתה מתקבלת החלטה להוריד את המכס ליבוא אבקת חלב ולהשוות את המחיר החזוי למחיר הישראלי ולאפשר למחלבות לייבא כמויות צנועות, עד חודש אוקטובר, כדי לספק את הביקושים לחלב.

התגלגלות העניינים מחייבת אותנו להפיק לקחים, כדי למנוע מצבים כאלה בעתיד. שתי הנחות ביסוד החשיבה המחודשת:
❖ אין אפשרות לתכנן את הייצור "על הליטר", יש יותר מדי גורמים נעלמים שקשה לחזותם במדויק.
❖ העברת חלב מהחורף לקיץ היא אתגר מקצועי כלכלי מורכב ובעייתי ויש לתת לו פתרון מקיף.

- לפי כך מוצע לפעול בתוכנית כוללת כדי להבטיח את אספקת מלוא צריכת המחלבות, מחד – ומנגד לייצר את כל החלב על ידי יצרני החלב בישראל.
- ❖ מתן "רשת בטחון" או הגדלת המכסות מעבר לצריכה החזויה. צעד זה יבטיח את אספקת החלב עם רזרבה מסוימת.
- ❖ עידוד משמעותי להעברת חלב מהחורף לקיץ, בסך של 50 אג' לליטר מעבר למחיר המטרה.
- ❖ עידוד גדול יותר לחלב עודף קיץ.
- ❖ הזזה קטנה של עקומת הייצור לכיוון הקיץ.
- ❖ הגדלת מלאי מל"ח במועצה, כדי ליצור מחסן נוסף לעת מחסור בלתי צפוי.

העלות הנוספת בגין התוכנית תתחלק בין כל השותפים לענף שיש להם עניין לשמור על יציבות ואספקה שוטפת של חלב לאורך כל השנה. החלטה בעניין אמורה להתקבל עד סוף השנה כדי שאנחנו נוכל להיערך לקראת שנת 2002.

בזהירות רבה אני מציע לחברים לתכנן את הייצור של השנה הקרובה עם תוספת של כ-4% ומתן דגש נוסף על העברת חלב לקיץ, למרות הקושי הגדול בביצוע (הזזת המלטות עגלות, צינון אפקטיבי, תוספת חליבות ועוד). פעולות אלה יבטיחו שאנחנו נייצר את מלוא צריכת החלב, ונמנע לחצים להגדלת היבוא, שכמובן יפגע בפרנסת כולנו.

בעמוד הסמוך מובא מכתב הפרידה של דליה הראל, המשנה למנכ"ל משרד החקלאות, שפרשה לגמלאות. עם כל הוויכוחים הרבים שהיו לנו עם דליה, יש בלבנו פינה חמה למלחמה הגדולה שניהלה ליציבותו ולרווחיותו של ענף החלב.

יצא לנו להיות עדים לדיונים רמי קול עם משרד האוצר כשדליה מתיחסת אל הנערים כאל בניה הסוררים והטועים.

אנחנו מאחלים לדליה הרבה בריאות ואריכות ימים עם הנאה מרובה מהנכדים.

בברכת שנה טובה ומועדים לשמחה.

יוסי מלול

תמונת השער: יום ג', ביולי ש"ז, שעה 14.00 באחת הסככות ברפת קב' נצר סרני. כזכור, זה היה יום לוויה במיוחד וגם לח למדי באזור זה. עם זאת, קבוצת הפרות כולה ליד האבוס, בלי סגרים ובלי אמצעי צינון כלשהם.

באותה שעה בשתי סככות סמוכות פעלו מאווררים עם מתקני ערפול והרטבה לסירוגין: בסככה אחת כל הפרות הצטופפו בסמוך בטווח פעולתה של מערכת הצינון המשוכללת – ובסככה האחרת ברחו התרחקו ממנה. למה הפרות לא מתנהגות לפי התכנון? תשאלו אותן!